[מב. - מב:]

א"ל רב נחמן עדיין מר כפין הוא. שאין זה תשוב קמיעות שיברך עליו לנפוף ברכה הראויה לו: **אלא אמר רב נחמן כל שאחרים קובעין עליו סעודה.** מה הסיעור אע"פ שאינו קובע הוא צריך לברך עליו ואם אחרים אינם קובעין אע"פ שהוא קובע אינו מברך לאחר

אמר רב נחמן עדיין מר כפין הוא* אלא אמר רב נחמן [א]כל שאחרים קובעין עליו מחמת[ה] הסעודה צריך לברך וכל שאין אחרים קובעין עליו מחמת הסעודה אינו צריך לברך ומסקנא [ב]היכא דאכיל לה בתורת כסנין בתחלה מברך בורא מיני מזונות [א]ולבסוף ולא כלום והיכא דאכיל לה בתורת קביעותא מברך עליה המוציא ושלש ברכות דאמר רב יהודה אמר שמואל לחמניות מערבין בהן ומברכין עליהן המוציא ואוקימנא בדקבע עלייהו: רב פפא איקלע לבי רב הונא בריה דרב נתן [ב] בתר דגמור סעודתייהו יתיב רב פפא וקא אכיל אמרו ליה לא סבר לה מר גמר [ג]אסור לאכול אמר להו סילק איתמר ולית הלכתא הכי אלא כל זמן שלא נטל ידיו לברכה מצי אכיל דאמרינן ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דאמר רב חייא בר אשי אמר רב שלש תכיפות הן [ד]תכף לסמיכה שחיטה [ה]תכף לגאולה תפלה [ו]תכף [ב]לנטילת ידים [ב]לברכה: **מתני'** ביר[ז]ך [ח]על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון [ט]בירך על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת [י]שלאחר המזון בירך על הפת פטר את הפרפרת על הפרפרת לא פטר את הפת בית שמאי אומרים אף לא מעשה קדרה: [מב:]

גמ' אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן שאל"כ היימי אומר כיון שמנהגנו לאכול אותו אחר עקירת השולחן ברכת המוציא פוטרתו שאין סילוק לפרפראות כמו שיש לפת מפני שהפת אין דרך לאכול אחר סילוק השולחן אבל הפרפראות דרך לאוכלם אח"כ וכמאן דאכיל להו בתוך הסעודה דמי וברכת הפת תפטור אותם קמ"ל מתני' דלא אלא הפרפרת שאכל קודם המזון פוטרת אותם אבל אם לא אכל פרפרת לפני המזון אין הפת פוטרת אותם. מפי מורי הרב נר"ו:

אלא כ"ז שלא נטל ידיו לברכה מצי אכיל. ואע"פ שלענין יין כיון שסילק דעתו מלאכול ואמר הב לן ונברך אסור לו לשתות עד שיברך (פסחים קג:) לענין הפת אינו כן אלא אע"פ שסילק דעתו מלאכול ואפילו סילקו השולחן אם רצה לחזור לאכילתו א"ל לברך פעם אחרת שכל שלא נטל ידיו לברך לא נסתלק לגמרי מאכילת הפת ואחר שנטל ידיו אין לו [ט]לשתות ואפילו בברכה שכיון שנטל ידיו יש לו לברך דתכף לנט"י ברכה. מפי מורי הרב נר"ו:

שלשה תכיפות הן וכו'. יש שמועלין למה לא אמר מרבעה דהא איכא אחרינא דהיינו תכף לנטילה קעודה וי"ל דלא מני אלא הני דילפינן להו מקראי* מיושלמי (פ"א ה"ח) תכף לסמיכה שחיטה דכתיב (ויקרא ג, ח) וסמך וסמוך ליה ושחט תכף לגאולה תפלה דכתיב (תהלים יט, טו) ה' צורי וגואלי וסמוך ליה (שם כ, ג) יענך ה' ביום צרה שהוא תפלה תכף לנטילת ידים ברכה דכתיב (שם קלד, ג) שאו ידיכם קודש וברכו את ה':

מתני' בירך על היין שלפני המזון וכו' בירך על הפרפרת שלפני המזון. י"מ דפרפרת ר"ל פת הנטומה בקערה[ו] ואין זה מתקבל דמה ענין הוא לומר שפת נטומה היו אוכלין אחר סעודתם ואפשר שהיו אוכלין אותו ע"י דבש או שאר דברים ממותקין. עוד נוכל לפרש דפרפרת הם הרקיקין הדקין הנקראים גבליא"ש בלעז וה"ה לפירות ולשאר הדברים כיוצא בהם.

בית שמאי אומרים אף לא מעשה קדרה. מעשה קדרה נקרא כמו דייסא וחביץ קדרה שהם מיני מתיקות וכגמ' (מב:) בעי כ"ש אריסא פליגי או אסיפא פליגי אריסא פליגי דת"ק אמר מרך על הפת פטר את הפרפרת וכ"ש מעשה קדרה ואתו ב"ש למימר לא מיבעיא פרפרת דלא פטר להו פת אלא אפילו מעשה קדרה נמי לא פטר או דילמא אסיפא פליגי דקתני מרך על הפרפרת לא פטר את הפת פת הוא דלא פטר הא מעשה קדרה פטר ואתו בית שמאי למימר אף מעשה קדרה לא פטר מיקו הלכך אם מרך על הפת פטר את הכל ואם מרך על הפרפרת (יא)לא) פטר מעשה קדרה* ואם מרך על מעשה קדרה[יב] פטר את הפרפרת:

[ל.]

ואמר רב יהודה משמיה דשמואל לחמניות מערבין בהם וכו'. רוב המפרשים אומרים שלחמניות כעין כעכין וקשה על זה אמאי אצטריך למימר דמברך עליהם המוציא היכא דקבע עלייהו שהרי פשוט הוא* כיון שהוא פת שלשו אותו מתחלה ככל שאר עיסות. ולפיכך נראה שיותר נכון לפרש דלחמניות רקיקין דקין ונקראין בלעז ניבלא"ש ומפני שבלילתן מתחלה רכה הולך להשמיענו דהיכא דקבעו עליהו מברכין עליהן המוציא וכי היכי דהכא אזלינן בתר קביעות הס"ל בפת הבאה בכסנין אף ע"פ שברכתו טורף מ"מ היכא דקבע עליה מברך עליה המוציא ושלש ברכות:

לא סבר לה מר דגמר אסור מלאכול אמר להו סילק איתמר. לפי' רבינו יצחק ז"ל (פי' קנב ד"ה מיהו) דמפרש דלאחר מזון ר"ל אחר סילוק השולחן אבל קודם סילוק השולחן כמו בתוך הסעודה הוי קשה אמאי הוצרך רב פפא (מא:) למימר [יג]דלאחר] סילוק השולחן מברך לפניהם ולאחריהם והא איהו גופיה אמר הכא שאחר סילוק השולחן הוא אסור אבל קודם הוו כמו בתוך הסעודה ([יד]לאכול פת) וכיון שפת אסור לאכול[טו] כ"ש שאר הדברים ולמה הוצרך לומר להיון בשאר דברים י"ל שלמעלה[טז] השמיענו שצריך לברך ([יז]עליו) לאחריו דמהיכא שהוא פת לא היינו למדין לענין ברכה אחרונה דהכא אינו מברך אלא הברכה עצמה שהיא לו לברך מתחלה וכה פוטר את הכל כיון שהכל היה פת והשמיענו למעלה שאם אכל דברים אחרים שצריך לברך אחריהם.

ועוד קשה לדבריו מדתנן בירך על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון ומדלאינו צריך* לאשמועינן שהפרפרת שלפני המזון פוטרת את הפרפרת שלאחר המזון דמשמע[יח] דאתא לאשמועינן שהפת של סעודה אינו פוטר אותו ואם כדבריו שמפרש לאחר המזון אחר סילוק השולחן אמאי אצטריך לאשמועינן שאין הפת שבתוך הסעודה פוטר את הפרפרת שאחר סילוק השולחן שזה פשוט הוא שבסעודה בפני עצמה דמיא שאפילו אם היה אוכל פת היה צריך לברך כ"ש שאר דברים.

וי"ל שמנהגם היה לאכול את הפרפרת אחר סילוק השולחן ומתוך כך הוצרך להשמיענו במשנה שאין הפת פוטרת אותו

א מתי' פ"ג מהלכות ברכות הלכה ט' סמג עשין כז טוש"ע או"ח סימן קפח סעיף ו ז:
ב טוש"ע או"ח סימן קפח סעיף ו ח:
ג מתי' שם פ"ד הלכה ז סמג שם טוש"ע או"ח סימן קצו סעיף ח כ:
ד *מתי' פ"ג מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יב:
ה *מתי' פ"ז מהלכות תפלה הלכה יז טוש"ע או"ח סימן קיח סעיף ח:
ו *מתי' פ"ו מהלכות ברכות הלכה כ סמג עשין כז טוש"ע או"ח סימן קצט סעיף ח ומסימן קסו:
ז מתי' שם פ"ד הלכה יב סמג שם טור או"ח סימן קצד:
ח *טור או"ח סימן קצו:

שיטת ריב"ב

עדי כפין הוא. עדי אלו כלמר אלו לרעבון נאכלו ואכילה מרובה כזו לא נמטרה מברכה: **אסור לאכול.** עד שיברך בהמ"ז ויחזור ויברך על הבא לפניו: **סילק איתמר.** אם סילקו הלחם וכלי האוכל מעל השלחן: **תיבף לנט"י.** דמים אחרונים ברכה ולא יאכל כלום אחר שנטל ידיו עד שיברך ברכת המזון: **מתני' בירך על היין וכו'.** נוהגים היו להביא קודם אכילה כוס של יין לשתות ומביאין פרפראות לפניהם להמשיך אכילה כגון פרגיות ודגים ואחר כך מביאין השלחן ולאחר גמר סעודה יושבין ושותין ואוכלין פרפראות כגון כיסני ולחמניות ופרפרת שלאחר המזון ושניהם קודם ברכת המזון: **פרפרת.** ליפתן:

הגהות וציונים

מהב"ח ושאר פרשים

(א) תי' מחמת נמחק וכן לקמן (ב"ח): (ב) איתי לקמייהו מידי למיכל שקל רב פפא וקאכל כצ"ל בבגמ' (רבי"ת וכצ"ל בא"י): (ג) גי' ר"ת: (ד) תוי"מ (א"י) [א"ה נראה דזה שייך לשורה הקודמת, וכצ"ל-הוא אסור לאכול פת]: (ה) לאכול לאחר סילוק (מהרי"ם): (ו) נ"ב נ"א דהכא (ר"ת): (ז) ר"ת מ"ז: (ח) משמע כצ"ל (א"י): (ט) לאכול ולא (א"י): (י) כך פי' ר"ת (תוד"ה ברך) ור"ל בדלית עליה תורייתא דנהמא דמברך במ"מ שהוא הולך לשיטתו שמפרש למעלה (הובא בר"ש פי' יט) הא דאמר רב חייא בר אשי פת הצנומה בקערה מברכינן עליה המוציא דהיינו בדאיכא עליה תורייתא דנהמא וכן פי' באשר"י (פי' לב) (מהרי"ם, א"ש): (יא) ר"ת ומהרי"ם מ"ז (א"ש) [א"ה וכ"כ בב"ח על השור סי' קנו דהוא ט"ס, ובדרכי משה שם כתב דמאי דכ' רבינו יונה דאינו פוטר מעשה קדירה היינו דווקא לדעת ב"ש]: (יב) לא פטר את הפרפרת (מהרי"ם, א"ש): (יג) בכת"י וכלי': (יד) בר"א"ז נוסף: מברך עליו המוציא בתחלה וברכת המזון לבסוף ומי שאינו קובע סעודתו עליו: (טו) היינו דכתב הכא כל זמן שלא נטל ידיו לברכה מצי אכיל. ולקמן סי' קנה כתב כיון דאמריתון הב לן ונברך איתסר לבו למישתי וכן הלכתא: (טז) עי' רא"ש סי' לב ופסחים פ"ב סי' כו: (יז) בר"א"ז: לקנח הפת: (יח) בר"א"ז נוסף: אבל אם אין ברכותיהן שוות: (יט) הגהה בגליון: (כ) בכ"י: (כא) בכ"י: (כב) בכ"י: (כג) בכ"י: (כד) בכ"י: (כה) בכ"י: (כו) בכ"י: (כז) בכ"י: (כח) בכ"י: (כט) בכ"י: (ל) בכ"י: (לא) בכ"י: (לב) בכ"י: (לג) בכ"י: (לד) בכ"י: (לה) בכ"י: (לו) בכ"י: (לז) בכ"י: (לח) בכ"י: (לט) בכ"י: (מ) בכ"י: (מא) בכ"י: (מב) בכ"י: (מג) בכ"י: (מד) בכ"י: (מה) בכ"י: (מו) בכ"י: (מז) בכ"י: (מח) בכ"י: (מט) בכ"י: (נ) בכ"י: (נא) בכ"י: (נב) בכ"י: (נג) בכ"י: (נד) בכ"י: (נה) בכ"י: (נו) בכ"י: (נז) בכ"י: (נח) בכ"י: (נט) בכ"י: (ס) בכ"י: (סא) בכ"י: (סב) בכ"י: (סג) בכ"י: (סד) בכ"י: (סה) בכ"י: (סו) בכ"י: (סז) בכ"י: (סח) בכ"י: (סט) בכ"י: (ע) בכ"י: (עא) בכ"י: (עב) בכ"י: (עג) בכ"י: (עד) בכ"י: (עה) בכ"י: (עו) בכ"י: (עז) בכ"י: (עח) בכ"י: (עט) בכ"י: (פ) בכ"י: (פא) בכ"י: (פב) בכ"י: (פג) בכ"י: (פד) בכ"י: (פה) בכ"י: (פו) בכ"י: (פז) בכ"י: (פח) בכ"י: (פט) בכ"י: (צ) בכ"י: (צא) בכ"י: (צב) בכ"י: (צג) בכ"י: (צד) בכ"י: (צה) בכ"י: (צו) בכ"י: (צז) בכ"י: (צח) בכ"י: (צט) בכ"י: (ק) בכ"י: (קא) בכ"י: (קב) בכ"י: (קג) בכ"י: (קד) בכ"י: (קה) בכ"י: (קו) בכ"י: (קז) בכ"י: (קח) בכ"י: (קט) בכ"י: (ר) בכ"י: (רא) בכ"י: (רב) בכ"י: (רג) בכ"י: (רד) בכ"י: (רה) בכ"י: (רו) בכ"י: (רז) בכ"י: (רח) בכ"י: (רט) בכ"י: (ש) בכ"י: (שא) בכ"י: (שב) בכ"י: (שג) בכ"י: (שד) בכ"י: (שה) בכ"י: (שו) בכ"י: (שז) בכ"י: (שח) בכ"י: (שט) בכ"י: (ת) בכ"י: (תא) בכ"י: (תב) בכ"י: (תג) בכ"י: (תד) בכ"י: (תה) בכ"י: (תו) בכ"י: (תז) בכ"י: (תח) בכ"י: (תט) בכ"י: (י) בכ"י: (יא) בכ"י: (יב) בכ"י: (יג) בכ"י: (יד) בכ"י: (טו) בכ"י: (טז) בכ"י: (יח) בכ"י: (יט) בכ"י